

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 9969/01

בפני : כבוד הנשיאה ד' ביניש
כבוד המשנה לנשיאה א' ריבלין
כבוד השופט א' רובינשטיין

המערער : פלוני

נ ג ד

המשיבה : מדינת ישראל

ערעור על הכרעת הדין וגזר הדין של בית המשפט המחוזי
בחיפה מיום 29.10.2001 בת.פ. 116/00 שניתן על ידי כבוד
השופטים : ג' גינת, ס' ג'ובראן, נ' שרון

תאריך הישיבה : ב' בטבת התשס"ו (02.01.2006)

בשם המערער : עו"ד רפאלה שפריר ; עו"ד אבי צוקרמן

בשם המשיבה : עו"ד אורי כרמל

פסק-דין

הנשיאה ד' ביניש:

1. בפנינו ערעור על פסק-דינו של בית-המשפט המחוזי בחיפה (השופטים ג' גינת, ס' ג'ובראן, נ' שרון) מיום 29.10.2001, אשר הרשיע את המערער בשורה של עבירות מין במשפחה. בעקבות הרשעתו גזר בית המשפט על המערער עשר שנות מאסר בפועל וכן שלוש שנות מאסר על-תנאי למשך שלוש שנים.

עיקרי העובדות

2. השתלשלות האירועים שבגינם הועמד המערער לדין עולה מפסק-דינו של בית המשפט המחוזי, ועיקריה מפורטים להלן. המערער הנו אביה של ל', ילידת 1.7.1982 (אשר תכונה להלן: המתלוננת). סיפור חייה של המתלוננת רצוף מכאוב ומצוקה - בשנת 1993 נהרג אחיה של המתלוננת, בנה של אמה מנישואין קודמים, בעת שירותו הצבאי. בעקבות נפילת אחיה הופנתה המתלוננת לטיפול נפשי אצל פסיכולוגית קלינית בשם עבריה גל (להלן: עבריה); עבריה קיימה פגישות טיפוליות עם המתלוננת משנת 1994 ועד שנת 1998. במהלך שנות הטיפול הייתה עבריה מודעת לכך שהמתלוננת נושאת עימה "סוד" שאיננה מוכנה לחשוף אותו. בשנת 1997 החלה המתלוננת בפגישות גם עם יועצת בית הספר, אלישבע טסלר (להלן: אלישבע); במערכת היחסים עם אלישבע נחשף סודה של המתלוננת, ובחודש נובמבר 1999 פנתה אלישבע בעניינה של המתלוננת לפקיד הסעד יוסף דיאמנט (להלן: דיאמנט), אשר נפגש אף הוא עם המתלוננת. בחודש ינואר 2000, בסמוך לכך שהתברר למתלוננת כי סודה נתגלה, התעורר חשש ממשי כי המתלוננת תשים קץ לחייה, והיא אושפזה בבית חולים טירת הכרמל על פי צו חירום של דיאמנט; ואילו נגד המערער נפתחה חקירה, אשר הובילה למעצרו ביום 13.1.2000.

ביום 24.1.2000 הוגש נגד המערער כתב אישום המייחס לו ביצוע עבירות של אינוס בנסיבות מחמירות, לפי סעיפים 345(ב)(1) ו-3(3) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק), מעשים מגונים בנסיבות מחמירות, לפי סעיפים 348(ב) ו-345(ב)(1) ו-3(3) לחוק, עבירות מין במשפחה, לפי סעיפים 351(א) ו-351(ג)(2) לחוק, והתעללות מינית ונפשית בקטין, לפי סעיף 368 לחוק, אותן ביצע, על-פי הנטען, בבתו, מאז הייתה כבת חמש שנים ועד למעצרו של ביום 13.1.2000.

3. על-פי הנטען בכתב האישום, כשהייתה המתלוננת כבת חמש נהג המערער לגשת בלילה למיטתה ולבצע בה מעשים מגונים. כך נטען כי בהיותה כבת 12, בעת שנסעה המתלוננת עם המערער מבית-הספר לביתם, נישק אותה המערער על לחיה, ליטפה בצווארה ואף החדיר את ידו לחולצתה וליטף את חזה. זמן קצר לאחר מכן, כך נטען, החל המערער להחדיר את ידו גם לתוך מכנסיה של המתלוננת וללטפה באיבר מינה, והיה חוזר על מעשים אלה פעמים רבות. עוד נטען בכתב האישום כי באחד הימים, עת אמה של המתלוננת לא הייתה בבית, העיר המערער את המתלוננת משנתה בעת שנשכב לידה במיטה, חיבקה בחוזקה, והורה לה לפשוט את בגדיה. משהמתלוננת לא עשתה כדבריו הפשיטה המערער בעצמו, והחל ללטפה ולנשקה

בחזה ובבטנה, למרות בכייה ותחינותיה כי יחדל ממעשיו. על פי הנטען, חזר המערער על מעשים אלה פעמים רבות בביתם, בבית אמו, במכוניתו ובמקומות נוספים. כן נטען כי בחלק מהלילות ביקש המערער מהמתלוננת למשש את איבר מינו, ומשלא הגיבה לבקשתו אחז בידה והניחה בתוך תחתוניו על איבר מינו. בפעמים אחרות, כך נטען בכתב האישום, החדיר המערער את אצבעותיו לתוך איבר מינה של המתלוננת והשאירן שם מספר דקות, כשהוא גורם לה לכאב עז. כן נטען כי במספר מועדים הכריח המערער את המתלוננת לשבת בקצה המיטה כשפלג גופה העליון עירום, ולהביט בו כשהוא מאונן. על-פי הנטען, במשך כל השנים בהן ביצע המערער מעשים אלה במתלוננת, חזר והבהיר לה כי זהו ה"סוד" שלהם, כי אל לאיש לדעת על כך וכי גם אם תספר על כך, ממילא איש לא יאמין לה.

פסק-דינו של בית המשפט המחוזי

4. הן בחקירתו במשטרה והן בעדותו בפני בית המשפט קמא כפר המערער בעובדות כתב האישום והכחיש מכל וכל את המיוחס לו. בתום שמיעת הראיות החליט בית המשפט קמא להרשיע את המערער בעבירות של אינוס בת משפחה לפי סעיף 345(ב)(3) לחוק, מעשים מגונים במשפחה, לפי סעיפים 348(ב) ו-345(ב)(3) לחוק, עבירות מין במשפחה, לפי סעיפים 351(א) ו-351(ג)(2) לחוק והתעללות מינית ונפשית בקטין, לפי סעיף 368 לחוק. באשר לעבירה של אינוס בת משפחה לפי סעיף 345(ב)(1) לחוק, שבו נדרש כי הבעילה תיעשה בקטינה שטרם מלאו לה 16 שנים, החליט בית המשפט קמא לזכות את המערער, מאחר שמצא כי לא הוכח שבעת שנעשתה הבעילה טרם מלאו למתלוננת 16 שנים. כן זיכה בית המשפט את המערער מכל האישומים אשר התייחסו לתקופה שקדמה להיות המתלוננת בכתה ח'. בית המשפט קמא מצא עוד כי האירוע המפורט בכתב האישום, אשר מתייחס לתקופה בה הייתה המתלוננת בגיל 12, ארע למעשה בעת שהייתה המתלוננת בכתה ח', היינו, בגיל 14 לערך.

5. את הכרעת דינו ביסס בית המשפט קמא בעיקר על האמון אשר נתן בעדותה של המתלוננת. בית המשפט ציין בהקשר זה כי המתלוננת הייתה עקבית בגרסתה, נמנעה מ"ניפוח" האירועים, דיברה באופן מבוש ונבוך, התקשתה בדיבור ואף לא הייתה מסוגלת לחשוף את אשר אירע לה במילים ברורות. בנסיבות אלה, מצא בית המשפט קמא כי המתלוננת אינה מנסה להעליל על אביה או להפלילו בשליחות אמה, כנטען על-ידי המערער. באשר להעדר הפירוט בעדותה של המתלוננת קבע בית המשפט קמא מפורשות כי "אין בהעדר פירוט בדברים בבית המשפט בעניין פרטי המגע המיני בכדי לפגום באמינותה של המתלוננת". את הפירוט החסר בעדותה של המתלוננת השלים בית

המשפט מתוך יומנים ומכתבים אשר רשמה המתלוננת, אשר חלקם נשלחו וחלקם נמצאו בחדרה. בית המשפט קבע כי חלק ניכר מהרישומים הללו נעשה בסמוך לביצוע העבירות, ולפיכך ניתן לקבלם בהתאם לסעיף 9 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971 (להלן: פקודת הראיות), הקובע כי עדות על אמרה שנאמרה בסמוך לביצוע עבירה, ואשר נוגעת במישרין לעובדה השייכת לעניין, תהא קבילה אם אמר אותה אדם שהנו עד במשפט; לחלופין, קבע בית המשפט כי ניתן לקבל את המכתבים והיומנים מכוח כללי ה"רס גסטה", כהוכחה על הלך המחשבה והתחושות של המתלוננת ביחס לאירועים שעברו עליה; או אף מכוח סעיף 10א לפקודת הראיות, המאפשר קבלתה של אמרת חוץ במידה ונותן האמרה הנו עד במשפט וניתנה לצדדים אפשרות לחוקרו. בית המשפט ציין כי המתלוננת אישרה בעדותה את אמיתות המכתבים והיומנים ככל שהללו מכילים טענות עובדתיות נגד המערער, כי היא העידה במשפט וכי ניתנה לצדדים אפשרות לחוקרה. בית המשפט קמא הדגיש כי המתלוננת הסבירה את המניעים שהביאו אותה לכתוב, והתרשם כי הכתיבה הייתה חלק מהתמודדותה של המתלוננת עם האירועים שחוותה, ועל כן גם רישומם המאוחר של חלק מהאירועים אינו מפחית ממשקלם. בית המשפט קמא אף קיבל את הסבריה של המתלוננת באשר להכחשות שונות אותן כתבה ביומניה ביחס להתרחשות המעשים המיוחסים למערער, וקבע כי הסבריה נתמכים בעדויות המומחים אשר העידו בפניו. כמו כן קבע בית המשפט קמא כי אף על פי שהמתלוננת כבשה את עדותה משך כשלוש שנים (טרם חשיפת הסוד בפני אלישבע) אין הגילוי המאוחר פוגע במהימנות ומשקל העדות, נוכח אי ייזום החקירה על-ידי העדה עצמה וכן חוסר רצונה להזיק למערער.

6. בית המשפט קמא בחן את טענותיו המרכזיות של המערער, ובהן הטענה כי המתלוננת מעלילה עליו עלילה בהשפעת אמה, החיה בנפרד מהמערער משנת 1999, וכי עלילה זו הנה פרי קנוניה בין אמה של המתלוננת לפקיד הסעד, דיאמנט. בהקשר זה קבע בית המשפט קמא כי לא הוכח כל קשר בין דיאמנט לבין אמה של המתלוננת, וכי לא רק שטענה זו אינה מעוגנת בעובדות אשר הובאו בפניו, אלא שאף אינה יכולה לעמוד במבחן ההיגיון והשכל הישר. בית המשפט ציין כי מדברי המתלוננת לא ניכרים כעס ושנאה אלא בלבול ורגשות סותרים, וכי מעדותה ניכר שדבריה הם אמת ואינם עלילה. כן ציין בית המשפט קמא כי גם עדי התביעה, שהנם אנשי מקצוע אובייקטיביים, התרשמו מיושרה ומאמינותה של המתלוננת, והדגיש כי לא רק שלמתלוננת אין כל מניע להעליל על אביה, אלא שהיא אף משלמת על כך מחיר כבד ביותר: המערער נעצר, משפחתו, עמה מצויה הייתה בקשר קרוב, אינה בקשר עמה, היה עליה להעיד נגד אביה, ואחיה הצעיר נפגע. טענה נוספת אותה העלה המערער הייתה

כי המתלוננת מעלילה עליו מתוך רצון לקבל תשומת לב, אולם גם טענה זו נדחתה על ידי בית המשפט קמא, אשר מצא כי טרם חשיפת הפרשה קיבלה המתלוננת תשומת לב ממשפחתה, חבריה ומוריה, וכן ציין את עדותה של אווה פרברוף, הפסיכולוגית הקלינית שטיפלה במתלוננת כשאושפזה, לפיה למתלוננת צורך בתשומת לב "ככל נער ונערה", ואין לה כל צורך יוצא דופן, אלא להיפך – היא לא ביקשה עזרה ואף הכחישה כי היא זקוקה לכך.

7. באשר לטענת המערער כי למעט פעם אחת כלל לא נפגש ביחידות עם המתלוננת במהלך השנה שקדמה למעצרו, ועל כן לא ייתכן כי ביצע את העבירות המיוחסות לו, קבע בית המשפט קמא כי דברים אלה אינם עולים בקנה אחד עם דברי המערער ומשפחתו בדבר הקשר הטוב והחם שהיה למערער עם המתלוננת. כן ציין בית המשפט קמא כי ביומנו האישי של המערער קיימים מועדים רבים בהם מופיע רק שמה של המתלוננת, לעומת מועדים אחרים בהם מופיעים שמו של אחיה, שמות שני הילדים יחדיו ושמות הילדים בשעות שונות. בית המשפט קמא דחה את טענת המערער לפיה בכל פעם שבה מופיע רק שמה של המתלוננת הכוונה הנה שמדובר במתלוננת ובאחיה יחד, בקובעו כי אין זה הגיוני שאחיה של המתלוננת נכח בכל פגישותיו של המערער עם בתו, פרט לפגישה אחת, במשך שנה שלמה.

8. לאחר שדן בטענותיו הכלליות של המערער פנה בית המשפט קמא לדון בטיעוני המערער המתייחסים למקרים ספציפיים אשר מפורטים בכתב האישום. ראשית, טען המערער כי האישום המתייחס למעשים שביצע לכאורה במתלוננת ביום 8.1.1999 לא ארע מעולם. אישום זה התבסס על מכתב שכתבה המתלוננת לאלישבע (ת/23) הנושא את התאריך 9.1.1999, אולם בעדותו טען המערער כי המכתב נכתב, למעשה, רק ביום 9.1.2000, וכי בתאריך זה ואף בשבוע שקדם לו כלל לא נפגש עם המתלוננת. בית המשפט קמא דחה את הטענה, ואולם ציין כי גם לו נתקבלה לא היה בכך כל רבותא, שכן המערער לא הביא כל ראיה לטענתו לפיה לא נפגש עם המתלוננת ביום זה. שנית, באשר לאירוע שהתרחש, על פי עדותה של המתלוננת, ביום הולדתו האחרון של המערער, טען המערער כי גם אירוע זה לא יכול היה להתרחש, מאחר וביום זה היה אצל משפחתו בקיבוץ ללא ילדיו. טענה זו נדחתה אף היא על ידי בית המשפט קמא, אשר קיבל את גרסת המתלוננת גם לעניין זה. שלישית, באשר למתואר בכתב האישום ובמכתביה של המתלוננת, לפיו חלק מהאירועים התרחשו בבית אמו של המערער, טען המערער כי אמו ישנה עם דלת פתוחה, וכי בנסיבות אלה לא ייתכן שלא הייתה מבחינה במעשים הנטענים. בית המשפט קמא קבע בעניין זה כי הוא מאמין

לגרסת המתלוננת, לפיה סבתה ישנה עם דלת סגורה ועל כן לא הבחינה במתרחש, אולם ציין כי מכל מקום אין קשר עין בין חדרה של אם המערער לבין החדר בו ישן המערער, כך שממילא גרסת המתלוננת סבירה ואפשרית.

9. לבסוף, קבע בית המשפט קמא כי עדותה של המתלוננת אינה עומדת לבדה וכי היא נתמכת בשורת ראיות אובייקטיביות. ראשית, ציין בית המשפט קמא כי המתלוננת אמנם נמנעה מלהתלונן על המערער אולם גילתה את סודה לאנשי מקצוע, תוך בקשה כי ישמרו את הסוד בלבם. בית המשפט אף ציין כי עדויות עדי התביעה מהימנות עליו, והוסיף כי מדובר בעדים אובייקטיביים, ללא נגיעה אישית לסכסוך המשפחתי, אשר מילאו את תפקידם במסירות וללא רבב. שנית, ציין בית המשפט קמא את מצבה הנפשי הקשה של המתלוננת, אשר אושפזה לפרק זמן של כשלושה חודשים בבית חולים טירת הכרמל, והדגיש כי יש בעדות על המצב הנפשי של קרבן עבירות מין משום ראיית סיוע לעדותו של אותו קורבן. בהקשר זה ציין בית המשפט קמא את עדותן של ד"ר גליה חזנוב ושל אווה פרברוף אשר טיפלו במתלוננת בתקופת אשפוזיה. גליה חזנוב העידה כי המתלוננת הייתה במשבר וגילתה סימני מצוקה, ואווה פרברוף הוסיפה בעדותה וציינה כי הקשיים האחרים עמם התמודדה המתלוננת – שכול, קשיים כלכליים, פרידת ההורים – אין בהם כדי לגרום לה להרגשה של ערך עצמי כה נמוך, תחושה שהיא "מלוכלכת", צורך להתרחץ שוב ושוב, אפילו בלילה, ועוד. בית המשפט קבע כי דברים אלה מקובלים עליו ואף תומכים במסקנתו בדבר המשקל שיש לייחס לעדותה של המתלוננת ולדברים שכתבה. בנוסף לכך, ציין בית המשפט גם את עדותן של עבריה גל ואלישבע טסלר, לפיהן גילתה המתלוננת התעניינות בספרים ומאמרים העוסקים בגילוי עריות. שלישית, ציין בית המשפט את עדויותיהן של נורית בייץ, עובדת סוציאלית אשר שימשה כיועצת חינוכית בבית הספר בו למדה המתלוננת, ושל רותם גובר, מורתה של המתלוננת, אשר העידו כי המערער התנגד לטיפול מקצועי במתלוננת ולשיתוף גורם חיצוני במתרחש בביתם פנימה. כן ציין בית המשפט קמא את עדותה של עבריה גל, לפיה המערער מעולם לא גילה כל עניין במצבה של המתלוננת, ומצא, על סמך עדויות אלה, כי המערער התנגד למתן עזרה מקצועית לבתו, חרף המלצות המומחים. על כן קבע בית המשפט קמא כי לעובדה זו יש משמעות בהצטרפה למכלול הראיות הנסיבתיות. גם בהכחשתו הגורפת של המערער את המעשים המיוחסים לו ראה בית המשפט קמא חיזוק לראיות התביעה.

10. באשר לאישומים המתייחסים לתקופה שבה הייתה המתלוננת בגיל 4.5 ועד לאירוע המתואר בהיותה בכתה ח', קבע בית המשפט קמא כי לא ניתן לקבוע מעבר

לספק סביר כי המערער ביצע את המיוחס לו בתקופה זו. בית המשפט קבע כי בהעדר הגדרה ברורה בכתב האישום ובהעדר פירוט בעדותה של המתלוננת ביחס לאישומים אלה, לא ניתנה למערער הזדמנות סבירה להתגונן מפניהם. על כן החליט בית המשפט קמא לזכות את המערער מהעבירות המיוחסות לו בתקופה זו.

טענות המערער נגד הרשעתו

11. בערעור טענה באת-כוח המערער כי התביעה לא הציגה בפני בית המשפט קמא ראיות אשר יש בכוחן לבסס את הרשעתו מעבר לספק סביר בעבירות המיוחסות לו בכתב האישום. טענתה העיקרית התמקדה במשקל הרב אותו נתן בית המשפט קמא ליומניה ומכתביה של המתלוננת, וכן בעצם קבילותם כראיה. בעניין זה טענה באת-כוחו של המערער כי שגה בית המשפט קמא בקבלו את היומנים והמכתבים כראיה מכוח סעיף 9 לפקודת הראיות, מאחר שהללו לא נכתבו, לטענתה, באופן מידי וספונטני בסמוך לביצועו של מעשה עבירה. כן טענה כי שגה בית המשפט קמא בקובעו כי, לחלופין, ניתן לקבל את היומנים והמכתבים מכוח כללי ה"רס גסטה", שכן אלו אינם מהווים "אמרה ספונטאנית", חלקם נכתב זמן רב לאחר האירועים המוזכרים וחלקם כלל אינו נושא תאריך. לטענתה, לא ניתן היה לקבל את הרישומים גם מכוח סעיף 10א לפקודת הראיות, מאחר ולא ניתן לדעת מה היו נסיבות או מועד כתיבתם. באשר לתוכנם של הרישומים והמסקנות אשר ניתן להסיק מהם, הצביעה באת-כוח המערער בטיעוניה על רישומים סותרים ביומני המתלוננת, הכוללים אף אמירות מפורשות השוללות את המיוחס למערער. הסנגורית טענה עוד כי המתלוננת לא העידה בבית המשפט על המעשים שבוצעו בה, ושללה את הסבריה של המתלוננת לסתירות שהציגה. באת-כוח המערער הצביעה על כך שהמתלוננת נתנה בהזדמנויות שונות הסברים שונים להכחשותיה, וטענה כי דבר זה מעיד על חוסר האמון שיש לתת בגרסתה. כן טענה כי הרישומים אינם מפרטים מועדים, אירועים והתרחשויות ספציפיים, וכי לא הובאו כל ראיות עצמאיות אשר יש בכוחן להוכיח את האישומים.

12. באת-כוח המערער הוסיפה וטענה כי המתלוננת העלילה על אביה עלילת שווא, וכי המניע לעלילה זו היה הצורך החריג שלה בתשומת לב, וכן הדינאמיקה שהתפתחה בינה לבין מטפליה ומורותיה. כן טענה כי אמה של המתלוננת נטעה בה במשך השנים את המחשבה כי אביה מתעלל בה מינית, וכך יצרה אצלה זיכרון מלאכותי של תקיפה מינית על-ידי אביה, אשר במשך הזמן החלה המתלוננת להאמין בו. בהקשר זה אף הפנתה באת-כוח המערער למאמרים שונים המתארים את תופעת "הזיכרון המדומה", וגרסה כי תופעה זו עשויה להסביר את עדותה של המתלוננת ואת

תיאורה בדבר הבלבול אותו חשה. עוד טענה באת כוח המערער כי שגה בית המשפט קמא בקובעו כי המתלוננת אהבה את אביה והייתה קשורה אליו יותר מאשר לאמה. לטענתה, קביעה זו עומדת בסתירה לחומר הראיות וליומני המתלוננת, מהם עולה כי המתלוננת חשה תחושות כעס על אביה. באת-כוח המערער הוסיפה וטענה טענות רבות, המתייחסות בעיקרן למהימנות העדויות ולמשקלן. היא שבה וניסתה לקעקע את עדות המתלוננת בשל התנהגותה בתקופה הרלוונטית, על כך שהצטרפה לנסיעות המערער לקיבוץ; היא לא חסכה טענות ממהימנותם של אנשי המקצוע שהעידו מטעם התביעה; ועוד טענות שמקומן כולן בערכאה הדיונית המכריעה בשאלות המהימנות.

דין

13. לאחר שבחנו את מסכת הראיות, את טענות הצדדים ואת פסק דינו של בית המשפט קמא הגענו לכלל מסקנה כי דין טענות הערעור על הכרעת הדין להידחות. כאמור, עיקר הטענות אותן העלתה באת-כוח המערער נועדו לקעקע קביעות של עובדה והערכות של מהימנות עליהן נשענה הכרעת-דינו של בית-המשפט המחוזי. ברם, הלכה ידועה היא שבית משפט לערעורים לא יתערב בקביעה של עובדות וממצאי מהימנות שנעשתה בידי הערכאה הראשונה, אלא אם נפל בה פגם מהותי. זאת, מאחר והערכאה הדיונית היא זו אשר התרשמה באופן ישיר מן העדים וממהימנותם (ראו, למשל, ע"פ 406/78 בשירי נ' מדינת ישראל, פ"ד לד(3) 393, 436-437; ע"פ 9352/99 יומטוביאן נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(4) 632, 643-645, והאסמכתאות הנזכרות שם). רציונל זה מתחזק כאשר מדובר בהתרשמותה של הערכאה הדיונית מעדותה של קורבן עבירת מין. לעניין זה יפות מילותיו של בית משפט זה בע"פ 6375/02 בבקוב נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(2) 419, 425-426, אשר קבע כי:

"במקרה כזה, מעצם טיבו, עוסקת העדות בנושא שהוא טראומתי ואינטימי כאחד, ולפיכך מתעורר לעיתים קושי במתן עדות ברורה ורהוטה. בנסיבות כאלה הטון, אופן הדיבור, שפת הגוף וכל אותם גורמים שאינם שייכים ישירות לעולם התוכן – כל אלה מקבלים משקל חשוב עוד יותר".

(וראו גם: ע"פ 4046/97 פלוני נ' מדינת ישראל (לא פורסם); ע"פ 6858/04 פלוני נ' מדינת ישראל (לא פורסם)).

על כן, התערבותה של ערכאת הערעור בממצאים שנקבעו על ידי הערכאה הדיונית בכלל, וביחס לעדות של קורבנות עבירות מין בפרט, שמורה לנסיבות יוצאות-דופן, בהן נראה כי הערכאה הדיונית לא נתנה את דעתה לסתירות מהותיות או לא ייחסה משקל, במסגרת שיקוליה בהערכת העדות, לגורמים רלוונטיים (ראו, למשל, ע"פ 4977/92, 5371/92, ג'ברין נ' מדינת ישראל, פ"ד מ"ז (2), 690, 695-696; ע"פ 7024/93 פלח נ' מדינת ישראל, פ"ד מט (1), 2, 20; ע"פ 2485/00 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נה (2), 918, 924; ע"פ 2796/03 ביבס נ' מדינת ישראל (לא פורסם); ע"פ 9216/03 אלרז נ' מדינת ישראל (לא פורסם)). לא כן בענייננו אנו. פסק דינו של בית המשפט קמא ניתח את חומר הראיות בפירוט, בחן את טענות הסנגוריה ובסופו של דיון התבסס הן על קביעות של מהימנות ביחס לעדים והן על הסקת מסקנות הגיוניות מחומר הראיות. בית המשפט קמא אף הדגיש בפסק דינו והסביר כי הכרעתו מבוססת על המהימנות הרבה אותה ייחס לעדותה של המתלוננת ועל דחיית גרסתו של המערער כבלתי אמינה, כמו גם על ניסיון החיים והשכל הישר, באומרו כי:

"ההכרעה בתיק זה מבוססת בעיקרה על התרשמותנו הישירה והבלתי אמצעית מאופייה וטיבה של התנהגות המתלוננת על דוכן העדים, תוך השוואת דבריה עם יתר הראיות, כמפורט בהרחבה לעיל. התרשמותנו זו מבוססת גם על מידת ההיגיון, השכל הישר וניסיון החיים הנדרשים במקרה בו מדובר במתלוננת על עבירת מין במשפחה. לאחר שבחנו בקפדנות יתרה את עדות המתלוננת, ולאחר שדחינו כבלתי מהימנה את גרסת הנאשם, באנו לכלל מסקנה שעל פי הראיות שהוגשו, ובעיקר על פי עדותה של המתלוננת ועל פי הדברים שכתבה, הצליחה התביעה להוכיח מעל לכל ספק סביר כי הנאשם עשה את המעשים המפורטים בכתב האישום (החל מהתקופה בה למדה ל' בכתה ח'), תוך פגיעה קשה בנפשה של המתלוננת שהביאה למחשבות אובדניות". (בעמ' 41 להכרעת הדין).

יצוין, כי המתלוננת לא יזמה את הגשת התלונה נגד אביה, ואף עשתה מאמצים לשמור לעצמה את האירועים שחשפה בפני חלק ממטפליה, כדי שאלה לא יחשפו את סודה. משהתגלגלו הדברים לידי חשיפה, עמדה המתלוננת על סיפורה האישי, באופן שעורר אמון רב.

14. לאחר שאמרנו כל אלה, נפנה לדון בעיקרן של הטענות אותן העלתה באת-כוח המערער לפנינו. כאמור, טענה באת-כוחו של המערער כי שגה בית המשפט קמא

בקבלו כראיה את יומניה ומכתביה של המתלוננת. זאת, הן מאחר שאלה אינם מהווים "רישומים ספונטניים" אשר נכתבו בסמוך לביצוע מעשי העבירה המיוחסים למערער, והן מאחר שלא ניתן לדעת מה היו נסיבות או מועד כתיבתם.

דין טענה זו להידחות, שכן בית המשפט קמא לא הסתמך על רישומיה של המתלוננת כעל ראיה עצמאית, אלא על האישור שקיבלו הרישומים מפיה. המתלוננת העידה בבית המשפט ואישרה בעדותה כי תוכנם של הרישומים, ככל שהוא כולל פירוט של המעשים אשר ביצע בה המערער, הנו אמת לאמיתה. בנסיבות אלה, הופך תוכנם של הרישומים לחלק מעדותה של המתלוננת, מכוח אישורה בעדותה את נכונות הדברים. בית משפט זה כבר קבע כי כאשר עד מוסר, תוך כדי עדותו בבית המשפט, כי אכן אמר או כתב דברים מסוימים במועד כלשהו בעבר, וכי דברים אלו הם דברי אמת, הדברים הללו הופכים בכך לחלק מן העדות הנמסרת בבית המשפט, וזאת גם אם העד אינו חוזר מילולית על תוכן הדברים. כך, למשל, בד"נ 23/85 מדינת ישראל נ' טובול, פ"ד מב(4) 309 (להלן: עניין טובול), קבע בית משפט זה מפי הנשיא מ' שמגר:

"יש מקום להתייחס כאן לענין מעמדו ומהותו של אישור, אשר מוענק על ידי עד בזמן מתן עדותו בבית המשפט, לדברים אותם אמר במועד קודם כלשהו, מחוץ לבית המשפט. בדברים הבאים יש כדי להבהיר סוגיה זו. כאשר עד מוסר תוך כדי עדותו בבית המשפט כי אכן אמר או כתב דברים פלוניים במועד כלשהו בעבר וכי דברים אלו הם דברי אמת, יש בכך משום אימוץ בדרך האיזכור של הדברים הללו, שנמסרו או נרשמו במועד כלשהו לפני המשפט, והם הופכים בכך ipso facto לחלק מן העדות הנמסרת בבית המשפט, וזאת גם אם העד אינו חוזר מילולית על תוכן הדברים, וגם אם התוכן לא מוקרא ולא מצוטט מחדש בעת מתן העדות. נתאר לעצמנו, כי עד מאזכר תוך כדי עדותו מכתב פלוני שנכתב על-ידיו בעבר ומוסר לבית המשפט כי מה שנכתב במכתב הוא בגדר דברי אמת; אישור בדיעבד כמתואר, תוך כדי מתן העדות, הופך את תוכן המכתב כולו לחלק מן העדות. הוא הדין, למשל, אם העד מאשר אמיתותה של הודעה שנמסרה למשטרה או של דברים אשר אותם השמיע באוזני אדם אחר מחוץ לכותלי בית המשפט: אימוצם הכוללני של הדברים מביא להכללתם בתוך העדות, אף ללא פירוט מחדש של התוכן". (בעמ' 341 לפסק הדין).

בית המשפט הדגיש בעניין טובול הנ"ל כי הדברים שאומצו על ידי אישור אמיתותם הם קבילים, וזאת ללא קשר לנסיבות ואופן כתיבתם, ואף אם העד אינו חוזר בעדותו באופן מילולי על תוכנם. בית המשפט העליון שב ואישר הלכה זו גם בדנ"פ

4390/91 מדינת ישראל נ' חג' יחיא, פ"ד מז(3) 661 בצינו כי "אישור של דברים שנמסרו בחקירה הופך את ההודעה הכתובה ממילא לקבילה" (בעמ' 678 לפסק הדין).

בעניינו, אישרה המתלוננת בעדותה בבית המשפט את האמור באותם מכתבים ויומנים בהם תיארה את המעשים אשר ביצע בה המערער. כפי שציננה בעדותה: "כתבתי הרבה מכתבים לאלישבע, שהיא בעצם הייתה, עדיין, האדם ש, היחיד שיכולתי, מעט לדבר איתו או לתקשר איתו, לא לדבר, לכתוב בעצם, על מה שקורה" (עמ' 107 לפרוטוקול). בהמשך הראתה התובעת למתלוננת את אחד המכתבים (ת/3), והמתלוננת אישרה בעדותה את נכונות תוכנו של המכתב, ואף הסבירה: "אני סיפרתי לאלישבע על מה שקרה, בתנאי שהיא תשמור את זה רק בינינו ולא תספר על זה לאף אחד...". (בעמ' 108 לפרוטוקול). כן אישרה המתלוננת את נכונות הדברים המתוארים ביומן שכתבה (ת/26), והדגישה כי אירועים אלה אכן התרחשו. בעמ' 116 לפרוטוקול אישרה המתלוננת את נכונות כל מה שכתבה במכתביה לאלישבע וציננה כי כל האמור בהם הנו אמת. בנסיבות אלה, מכוח אימוץ הדברים על ידי המתלוננת בעדותה, הפכו רישומיה - מכתביה ויומניה - לחלק מעדותה אשר נמסרה בבית המשפט, ועל כן אין לחלוק על קבילותם. נוכח האישור שנתנה המתלוננת לתוכן רישומיה המפלילים, מתייחר הצורך לדון בשאלה שעוררה באת-כוח המערער ביחס לקבילותם של היומנים והמכתבים, והשאלה היחידה שניתן לעורר היא שאלת משקלם ההוכחתי.

15. למעלה מן הדרוש, נוסף עוד כי אכן ניתן היה לקבל את הרישומים, או לכל הפחות את מרביתם, גם מכוח סעיף 9 לפקודת הראיות. כך ביחס לחלק מן הרישומים שנכתב בסמוך לאחר התרחשות מעשי העבירה המתוארים בהם, ועל כן אינו מעורר כל קושי. לעומת זאת, החלק האחר של הרישומים כולל רישומים אשר נכתבו זמן ניכר לאחר התרחשות האירועים המתוארים, או רישומים אשר אינם נושאים תאריך. באשר לרישומים אלה, הרי בית משפט זה כבר קבע ביחס ליומני מתלוננת בעבירות מין כי "סמיכות הזמנים אינה תנאי לקבילותה של הראיה, והיא משפיעה רק על המשקל שבית המשפט מייחס לה" (ע"פ 3416/98 איפרגן נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(4) 769, 784). בפרשת איפרגן הנ"ל אישר בית המשפט את פסק-דינו של בית המשפט המחוזי, אשר קיבל את יומנה של המתלוננת כראיה למצבה הנפשי, ולא כראיה עצמאית לאמיתות תוכנו. ואכן, ליומנים מסוג זה יש ערך ראייתי רב בשל היותם חלק מהלך נפשה של קורבן העבירה, ומטבע הדברים יש באמור בהם גם כדי לחזק או להחליש את הגירסה הנמסרת בבית המשפט. יתרה מכך, בית משפט זה כבר אישר בעבר את קבילותם של

יומנים של קורבנות עבירה כראיות משמעותיות, אשר עליהן נסמך לצורך הרשעה (ראו, בין היתר, ע"פ 4291/94 פלוני נ' מדינת ישראל (לא פורסם); ע"פ 3648/04 פלוני נ' מדינת ישראל (לא פורסם); ע"פ 9187/03 פלוני נ' מדינת ישראל (לא פורסם)).

מכל מקום, בעניין שלפנינו מקובלת עלינו קביעתו של בית המשפט קמא לפיה הכתיבה הייתה חלק מהתמודדותה של המתלוננת עם האירועים שחוותה. ניכר, כי הרישומים משקפים את תחושותיה ומצוקתה הגדולה של המתלוננת כפי שהיו בתקופה שבה נעשו המעשים, וכי האמור בהם מהווה חלק מן החוויה שחוותה. לפיכך, צדק בית המשפט קמא ביחסו לרישומיה של המתלוננת ערך ראייתי רב.

16. באת-כוח המערער הוסיפה על האמור ושבה וטענה בפנינו כי גם אם יתקבלו רישומיה של המתלוננת כראיה לאמיתות תוכנם, לא ניתן יהיה להרשיע את המערער, מאחר שהמתלוננת סירבה להעיד בבית המשפט ועל כן הרישומים הללו הנם הראיה היחידה הקיימת נגד המערער. טענה זו אינה מעוגנת בעובדות כפי שהן משתקפות מפרוטוקול הדיון. המתלוננת העידה בבית המשפט, ועדותה נפרשת על-פני 126 עמודים (עמודים 94-220 לפרוטוקול הדיון). אמת, המתלוננת התקשתה לפרט את פרטי המעשים שביצע בה אביה, אולם הבהירה באופן שאינו משתמע לשתי פנים כי מכתביה המפרטים את מעשי המערער נכונים, ואף התייחסה למקרה שארע בהיותה בכתה ח', בצינה כי המערער "...החזיק את ה, הוא נהג, ועם היד השנייה שלו הוא התחיל ללטף אותי... בחזה". לשאלת התובעת האם אביה ליטף אותה מעל או מתחת לבגדים השיבה "קודם מעל ואחר כך מתחת" (עמודים 101-103 לפרוטוקול הדיון). לכל אורך עדותה עמדה המתלוננת על גרסתה כי מכתביה לאלישבע כוללים תיאורים אמיתיים וכנים של המעשים אותם ביצע בה אביה (ראו, למשל, עמוד 116 לפרוטוקול הדיון), והדגישה כי "ההבדל בין כתב לדיבור... או שנולדתי עם זה או שאני לא יודעת מה, יותר קל לי לכתוב. בדיבור, כשמגיעים לנושא הזה, אני מרגישה שאני, נעצרת, נחנקת, לא יודעת איך להגדיר את זה" (בעמ' 175 לפרוטוקול הדיון).

17. במספר רישומים ביומנה הכחישה המתלוננת את אשר אירע, ולטענת באת-כוח המערער הכחשות אלה מעידות כי הדברים לא אירעו מעולם. המתלוננת הסבירה בעדותה הכחשות אלה בבלבול שבו הייתה שרויה ובכך שרק אמירות לפיהן "שום דבר אינו קורה" ו"הכל שקר" איפשרו לה להתמודד עם מציאות חיה המרה. כדבריה בעדותה:

"בתקופה שכתבתי את היומנים, אין, אני חושבת שכמעט שאין תיאור של מה שאבא עושה לי. את היומנים כתבתי לפני השינה וכתבתי בהם פעם אחר פעם אחר פעם ששום דבר לא קורה, שהכל, ששום דבר לא קורה, שאני מדמיינת, שאני, שזה לא קורה לי, וכמובן שזה לא היה נכון. אבל זה היה צורך אמיתי שלי לא להרגיש שמה שקורה באמת קורה, לא להאמין שזה קורה. וביני לבין עצמי, זאת אומרת, כשכתבתי מכתבים, אז זה היה עוד בן אדם בוגר שאולי יכולתי לשתף אותו, אבל כשאני הייתי עם עצמי לבד, לא יכולתי להרשות שזה יהיה נוכח, להאמין שזה קורה". (בעמ' 111 לפרוטוקול הדיון).

ובמקום אחר:

"כתבתי שמה ש, שלא קורה שום דבר, שאולי אני מדמיינת את זה, שאני מבולבלת, שאני לא יודעת אם זה קורה ושוב פעם זה היה מתוך ניסיון להגן על עצמי, בשביל שאני אוכל, כמו שהיא אמרה, להמשיך ולתפקד טוב בבית הספר להמשיך לעשות את עצמי כאילו הכל בסדר עם החברות ועם הכל ועם הכל ועם הכל, וזו הייתה הדרך שלי לשמור על עצמי". (בעמ' 184 לפרוטוקול הדיון).

ובהמשך:

"בשבילי לספר במפורש ליומן או למישהו אחר את מה שקורה זה לא להצליח להמשיך בחיים ולא רציתי את זה. רציתי לשרוד ומצאתי את הדרכים שהיו נכונות לי, לשרוד". (בעמ' 199 לפרוטוקול הדיון).

המתלוננת אף ציינה כי המערער עצמו היה אומר לה כל העת כי "שום דבר לא קרה", וכדבריה: "אם אבא אומר, אז זה לא קורה, אם אבא אומר, אז, אז מי אני שארגיש אחרת?" (בעמ' 155 לפרוטוקול הדיון). בית המשפט קמא ציין בהקשר זה גם את עדותן של אווה פרברוף ועבריה גל, הפסיכולוגיות הקליניות אשר טיפלו במתלוננת בשלבים שונים, ואשר הסבירו את הכחשותיה של המתלוננת ביומנה כמאפיין של ילדים אשר עברו התעללות מינית.

על בסיס זה קבע, אפוא, בית המשפט קמא כי הוא מקבל את הסבריה הכנים והמשכנעים של המתלוננת לגבי הכחשותיה את המעשים שבוצעו בה, אשר נתמכים גם בעדויות המומחים. הסבר זה מקובל אף עלינו. ניכר מעדותה של המתלוננת כי היא מבחינה היטב בין המציאות והדמיון, ומצביעה על הרישומים המתארים את המעשים

שביצע בה המערער במשך השנים ככאלה המבטאים את שעבר עליה ואת מציאות חייה המרה, במילים אותן אין היא יכולה להגות.

18. בדיון בפנינו הציעה באת-כוח המערער הסבר נוסף לגרסתה של המתלוננת. לטענתה, המעשים אותם תארה ברישומיה לא התרחשו מעולם והנם תוצאה של "השתלת זיכרונות" במוחה של המתלוננת, על-ידי אמה ומטפליה. באת-כוח המערער ביקשה להסתמך בהקשר זה על מאמרים שונים המכירים בקיומה של אפשרות "להשתיל" זיכרון מלאכותי אצל אדם באופן אשר בו אותו אדם "זוכר" כי חווה חוויה, אשר למעשה כלל לא התרחשה. לטענת באת-כוח המערער, תופעה זו עשויה להסביר את הבלבול אותו חשה המתלוננת, והיא אף נתמכת בעדותה של המתלוננת לפיה אמה סיפרה לה שבילדותה ראתה את אביה נוגע בה. בא-כוח המדינה טען בפנינו כי המאמרים עליהם ביקשה באת-כוח המערער להסתמך מתייחסים לתופעה שונה, של אנשים מבוגרים אשר עברו טיפול שמטרתו שיחזור של טראומות ואירועים שונים שחוו בעבר. לטענתו, בניגוד למצב זה, בענייננו מדובר בפרטים אותנטיים שהועלו על ידי המתלוננת עצמה, וזאת מבלי שאיש "השתיל" אותם במוחה או יכול היה לדעת אודותם.

אכן, מניתוח הממצאים בתיק שלפנינו עולה כי הן אמה והן מטפליה של המתלוננת כלל לא ידעו את פרטי האירועים אשר כתבה המתלוננת במכתביה, בטרם קראו את המכתבים. על כן, לא ייתכן שמדובר ב"השתלת" זיכרון, אלא בזיכרון אותנטי של המתלוננת, אשר נבע מתוכה ולא ממקור חיצוני כלשהו. יצוין, כי אף במאמרים אשר אליהם הפנתה באת-כוח המערער בטיעוניה מודגש כי "חשוב להאמין לאנשים עם זיכרונות אמיתיים של התעללות" (נספח "א-1" לבקשת המערער לצירוף ראיה, בעמ' 31), וכי "לפעמים זיכרונות אמיתיים עולים לאחר מה שנראה כהתערבות השאטית" (שם). עוד יצוין, כי מאמר זה אינו מתייחס לאמינות קורבנות בהליך שיפוטי, אלא מופנה למטפלים, ומבקש כי ינקטו בצעדים הדרושים למניעת השאה של זיכרונות מסולפים במטפליהם. בענייננו, כאמור, לא התרחש כלל טיפול מסוג זה. המתלוננת היא שסיפרה על ההתרחשויות ועל פרטיהן, ואין כל בסיס לטענה כי אמה ומטפליה השונים סיפקו לה מידע קונקרטי או זיכרונות מדומים על פרטיהם. על כן, גם טענה זו דינה להידחות.

19. באת-כוח המערער העלתה טיעונים שונים השוללים את מעורבותו של המערער במקרים הספציפיים אשר יוחסו לו. כך, למשל, באשר לאישום המתייחס למעשים שביצע המערער במתלוננת ביום 8.1.1999, המתבסס על מכתב שכתבה המתלוננת לאלישבע (ת/23) והנושא את התאריך 9.1.1999, טען המערער בעדותו כי כלל לא נפגש עם המתלוננת ביום 9.1.2000 ואף לא בשבוע שקדם לו. משהתברר לו כי התאריך על המכתב מתייחס לשנת 1999 ולא לשנת 2000, טען כי התאריך שעל המכתב שגוי, שכן על סמך מכתב זה אושפזה המתלוננת והוא עצמו נעצר. בית המשפט קמא קבע כי אין לקבל טענה זו, אשר נטענה לראשונה בעדותו של המערער בבית המשפט, וכי הימנעותה של באת-כוחו מחקירת המתלוננת בעניין זה הנה בעלת משקל לחובתו של המערער. ממילא, קבע בית המשפט קמא כי גם לו היה מקבל את הטענה לפיה המכתב נכתב ביום 9.1.2000, הרי שהמערער לא הביא כל ראיה לטענתו כי לא נפגש עם המתלוננת ביום זה ובימים שקדמו לו. בנסיבות אלה, אין משמעות לשאלה אם האירוע אכן התרחש בינואר 1999 או בינואר 2000, ואין חשיבות לשאלה האם בטעות נכתב התאריך של השנה הקודמת. יהא הדבר אשר יהא, המתלוננת מצידה עוררה את אמונו של בית המשפט כי האירוע המתואר במכתבה אכן התרחש, ואילו הכחשתו של המערער הייתה סתמית ולא זכתה לאמון.

באחד המכתבים כתבה המתלוננת על אירוע אשר התרחש ביום הולדתו האחרון של אביה. בעדותה בבית המשפט אישרה את האמור במכתב וסיפרה כי ביום זה "זה קרה לי שוב פעם" (בעמ' 205 לפרוטוקול הדיון). באת כוח המערער טענה בפנינו כי האירוע הנטען לא יכול היה להתרחש, שכן בתאריך זה היה המערער אצל משפחתו בקיבוץ, ללא ילדיו. כחזוק לטענתה ציינה את עדויות אמו ואחיותיו של המערער, אשר תמכו בכך. דא עקא, כפי שציין גם בית המשפט קמא, עדויות אלה אינן נקיות מספקות ומסתירות. אמו של המערער העידה, אמנם, כי המתלוננת לא נכחה ביום הולדתו של המערער, אולם טענה, בניגוד לדברי המערער, כי אחיה של המתלוננת דווקא נכח באירוע. אחת מאחיותיו של המערער סיפרה כי היא עצמה נכחה באירוע (אף-על-פי שלפי גרסת המערער כלל לא הייתה שם), וגרסה אף היא כי רק אחיה של המתלוננת נכח באירוע. אחותו השנייה של המערער ציינה בחקירתה במשטרה כי אינה זוכרת האם המתלוננת נכחה ביום הולדתו האחרון של המערער, אולם בעדותה בבית המשפט כבר טענה כי המתלוננת לא נכחה ביום ההולדת, ואף הסבירה כי היא זוכרת פרטים אלה כעת, לאחר ששוחחה על כך עם יתר בני המשפחה ועם המערער. נוכח הגרסאות

השונות של המערער ושל עדי ההגנה, רשאי היה בית המשפט קמא להעדיף את גרסת המתלוננת ולדחות את גרסת המערער בעניין זה.

20. באת-כוח המערער הוסיפה וטענה טענות רבות, כל שניתן היה לטעון לטובת מרשה, אך אין בטענותיה כדי להצדיק סטייה מהכרעתו של בית המשפט קמא. עיקר הטענות שנטענו בפנינו כנגד ההרשעה הועלו על-ידי הסנגורית כבר בבית המשפט המחוזי ונדחו על-ידו. לאחר ששבנו ובחנו טענות אלה שוכנענו כי אין בהן כדי לעורר ספק סביר באשמתו של המערער.

סוף דבר

21. המערער לא הראה טעם ממשי המצדיק את התערבותו בממצאים העובדתיים שקבע בית המשפט המחוזי. הרשעתו נשענת, בעיקרה, על האמון הרב שנתן בית המשפט קמא בעדותה של המתלוננת וברישומיה, וכן על תמיכות חיצוניות לגרסתה המפלילה ודחיית גרסת המערער. הסתירות והפערים בהם לוקים, לכאורה, רישומיה של המתלוננת, לטענת באת-כוח המערער, אין בהם כדי לערער את האמון שנתן בית המשפט קמא בגרסתה. אשר על כן, דין הערעור על הכרעת הדין להידחות.

הערעור על העונש

22. לחלופין, טענה באת-כוח המערער כי שגה בית המשפט קמא בהטילו על המערער עונש חמור, החורג מרמת הענישה המקובלת במקרים דומים ואשר אינו מביא לידי ביטוי את נסיבותיו האישיות של המערער; את עברו הנקי; את מסירותו ואהבתו לילדיו וכן את היזקקותו של בנו הצעיר לנוכחות המערער בחייו. לבסוף, ציינה באת-כוח המערער את בקשתה של המתלוננת עצמה להקל בעונשו של אביה.

23. גם הערעור על חומרת העונש דינו להידחות. המערער הורשע בביצוע שורת עבירות מין בבתו, מאז הייתה בכתה ח' ועד למעצרו בעת שהייתה בת למעלה מ-17 שנים. בעקבות מעשים אלה הידרדר מצבה הנפשי של המתלוננת והיא אושפזה בבית חולים למשך תקופה של כשלושה חודשים. בנסיבות אלה, יש חשש כי הפגיעה הקשה אשר פגע המערער בבתו תשאיר את אותותיה עוד שנים רבות, ואפשר אף שלא תימחה לעולם. בע"פ 7697/96 פלוני נ' מדינת ישראל (לא פורסם) התייחסנו לרמת הענישה הראויה בעבירות מסוג זה ועל חובתו של בית המשפט להעמיד לנגד עיניו את ההגנה על קורבן העבירות וכן על קורבנות פוטנציאליים, וכך קבענו:

"כשחשיפתה של הילדה לצד האפל של החיים וגרימת צלקות בנפשה מונחים על כף אחת של המאזניים, ועל הכף השנייה מונחות נסיבותיו האישיות של אביה, אין כפות המאזניים מעוינות, והעבירות שבוצעו בילדה הן שמכריעות את הכף לחומרה. כן יש להביא בחשבון כי חשיפת עובדות מן הסוג שנחשפו בענין שלפנינו קשה ביותר לכל נפגעת מעבירות מין, וקשה שבעתיים במערכת יחסים של בת ואב. מערכת היחסים המורכבת הקיימת בין אב לבתו גורמת למצוקה המקשה על חשיפתן של עבירות כאלה. גם במקרה שלפנינו, התגלו אותות המצוקה הקשים ורק לאחר מכן נחשף סיפור המעשה עצמו. לאחר חשיפת הסיפור עומדת המתלוננת בפני קושי כפול, כאשר היא שגרמה למאסרו של אביה למגינת ליבם של כל בני משפחתה. (השוו: בש"פ 665/97 מדינת ישראל נ' פלוני, תקדין-עליון, כרך 97 (1) 88). בנסיבות אלה, ראוייה המתלוננת להגנה מלאה, ולכך שהחברה ובתי המשפט הפועלים בה, יוקיעו את העבירות ואת העברייין. הרחקתו של עברייין כזה לתקופה ממושכת ממשפחתו ומקורבן העבירה, נותנת ביטוי להגנה שיש לתת לקורבן עבירות מין מן הסוג שביצע המערער בבתו".

בבואם לגזור את עונשו של אדם אשר הורשע בביצוע עבירות מין במשפחה, מצווים בתי-המשפט להעביר מסר ברור וחד-משמעי, שיהיה בו כדי להרתיע עבריינים בפועל ובכוח מפני מעשים מסוג זה, ויבטא הרחקה לתקופה ממושכת של העברייין מקורבן העבירה ומקורבנותיו הפוטנציאליים. בענייננו, המערער הורשע, כאמור, בשורה של עבירות מין שביצע בבתו מאז הייתה כבת 14 שנים. התמשכותם של המעשים על-פני שנים, היקפם, והפגיעה הקשה שנגרמה בעטיים לבתו, מחייבים תגובה עונשית מחמירה. בנסיבות אלה, העונש אשר הושת על המערער אינו חמור יתר על המידה ועל כן לא ראינו להקל עימו.

אשר על כן, הערעור, על שני חלקיו, נדחה.

ה נ ש י א ה

המשנה לנשיאה א' ריבלין:

אני מסכים.

המשנה לנשיאה

השופט א' רובינשטיין:

אני מסכים.

ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק דינה של הנשיאה ד' ביניש.

ניתן היום, כ"ד בתשרי התשס"ז (16.10.2006).

ש ו פ ט

המשנה לנשיאה

ה נ ש י א ה